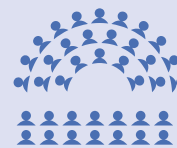

Obserwacja wyborów parlamentarnych w Polsce w 2023 roku przez OBWE/ODIHR

W odpowiedzi na zaproszenie polskich władz i w oparciu o ustalenia przedwyborczej misji powołanej do oceny potrzeb, Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE (ODIHR) wystąpiło misję obserwacyjną na nadchodzące wybory parlamentarne, które odbędą się 15 października 2023 roku. ODIHR obserwuje wybory w Polsce już po raz szósty od 2007 roku. Ostatnimi obserwowanymi przez ODIHR wyborami w Polsce były wybory prezydenckie w 2020 roku.

Pierwsze kroki

We wszystkich państwach członkowskich OBWE, w których odbywają się wybory na szczeblu krajowym, ODIHR przeprowadza przedwyborczą ocenę potrzeb w ramach specjalnie powołanych do tego celu misji (Needs Assessment Missions, NAM). W ramach NAM odbywa się wizyta rozpoznawcza służąca ocenie przygotowań do wyborów i wskazaniu, czy istnieje potrzeba przeprowadzenia misji obserwacyjnej wyborów. Misja NAM, poświęcona tegorocznym wyborom parlamentarnym w Polsce, odbyła się w dniach 18–24 maja 2023 r.

Podczas misji NAM zespół ODIHR spotkał się z wieloma przedstawicielami władz, mediów publicznych i prywatnych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, partii politycznych i organów administracji wyborczej. Spotkania te pozwoliły na dokonanie pogłębionej oceny przygotowań do wyborów, a także wszelkich potencjalnych wyzwań. Członkowie misji NAM przeanalizowali ramy prawne i przygotowania techniczne oraz wzięli pod uwagę obawy zgłaszane przez kluczowych interesariuszy życia politycznego.

Raport NAM, opublikowany 10 lipca 2023 r., jest dostępny na [stronie internetowej ODIHR](#).

Format obserwacji wyborów

Zgodnie z wynikami przedwyborczej oceny potrzeb ODIHR oddelegował do Polski tzw. ograniczoną misję obserwacyjną wyborów (Limited Election Observation Mission, LEOM). Format LEOM jest stosowany w przypadkach, kiedy obawy dotyczą przede wszystkim otoczenia przedwyborczego, przygotowań do wyborów, kampanii wyborczej, relacji w mediach oraz rozpatrywania sporów wyborczych, natomiast techniczna realizacja procesu głosowania w dniu wyborów budzi mniej wątpliwości. Jeżeli NAM otrzymuje sygnały świadczące o wysokim poziomie zaufania społecznego do działań podejmowanych w dniu wyborów, uznaje się, że wartość obserwacji leży przede wszystkim w długofalowym charakterze działań obserwacyjnych.

Misja obserwacyjna w Polsce zapewni kompleksową analizę całego procesu wyborczego pod kątem zgodności z podjętym przez wszystkie państwa OBWE zobowiązaniem do przeprowadzania demokratycznych wyborów, ze standardami międzynarodowymi oraz z ustawodawstwem krajowym. Główny zespół analityków pracuje w Warszawie, natomiast do wszystkich regionów Polski są rozsyłani obserwatorzy długoterminowi (long-term observers, LTO). W tym przypadku obserwatorzy krótkoterminowi (short-term observers) monitorujący lokale wyborcze w dniu wyborów nie będą brać udziału.

Jaki będzie zakres misji obserwacyjnej ODIHR?

Aby zapewnić kompleksową analizę procesu wyborczego, główny zespół analityków oraz obserwatorzy długoterminowi przyjrzą się szerokiemu zakresowi działań, który obejmie m.in.:

- istniejące ramy prawne i skutki ostatnich zmian
- przeprowadzenie wyborów, w tym przygotowania techniczne, rejestrację kandydatów, tworzenie komisji wyborczych, szkolenie personelu lokali wyborczych, edukację wyborców i procedury realizowane w dniu wyborów
- sporządzanie i obsługę rejestru wyborców
- środowisko, w którym prowadzona jest kampania oraz ton retoryki kampanijnej stosowanej przez partie i poszczególnych kandydatów, równe szanse w kampanii oraz wszelkie nadużycia zasobów administracyjnych
- finansowanie kampanii
- relacjonowanie wyborów zarówno w mediach prywatnych, jak i publicznych – te ostatnie mają prawny obowiązek zachowania bezstronności i obiektywizmu w swoich relacjach
- procedury składania skarg i odwołań
- udział obserwatorów społecznych

Ponieważ równocześnie z wyborami odbywa się ogólnokrajowe referendum, misja LEOM przeanalizuje wpływ faktu przeprowadzenia referendum na proces wyborczy, w tym jego ewentualny wpływ na kampanię wyborczą, finansowanie kampanii i doniesienia medialne, jak również wpływ na procedury głosowania.

Podobnie jak w przypadku każdej innej obserwacji wyborów, zespół dokładnie oceni w jakim zakresie wdrożono zalecenia z poprzednich misji obserwacyjnych ODIHR dotyczących wyborów.

Zespół misji obserwacyjnej

Na czele misji LEOM oddelegowanej do obserwacji wyborów parlamentarnych w Polsce w 2023 r. stoi Douglas Wake, a zespół składa się z 11 ekspertów zespołu głównego z 8 państw członkowskich OBWE oraz 20 obserwatorów długoterminowych z 12 państw. W okresie od 9 września do 19 października zespoły LTO monitorują proces wyborczy w całej Polsce z dziesięciu lokalizacji: Warszawy, Białegostoku, Gdańska, Krakowa, Lublina, Łodzi, Poznania, Rzeszowa, Szczecina i Wrocławia.

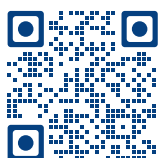
W trakcie wykonywania swoich obowiązków wszyscy członkowie misji reprezentują ODIHR, są zobowiązani do przestrzegania [metodologii obserwacji wyborów](#) opracowaną przez ODIHR i są związani zasadami [kodeksu postępowania](#) wprowadzonego przez ODIHR dla obserwatorów wyborów. Obserwacja wyborów realizowana przez ODIHR jest finansowana przez wszystkie 57 państw członkowskich OBWE.

Raporty z obserwacji wyborów

Raport zawierający tymczasowe ustalenia misji obserwacyjnej zostanie opublikowany na stronie internetowej ODIHR około dwa tygodnie przed dniem wyborów. Dzień po wyborach zostanie opublikowany raport obejmujący wstępne ustalenia i wnioski misji. Następnie członkowie misji zbiorą swoje obserwacje, tworząc raport końcowy zawierający m.in. zalecenia dla władz państwowych oraz innych instytucji zaangażowanych w wybory celem usprawnienia procesu wyborczego w przyszłości.

Dalsze informacje

- Obserwacja wyborów w Polsce: www.osce.org/odihr/elections/poland
- Infografika ODIHR na temat obserwacji wyborów: www.osce.org/odihr/elections/497934
- Podręczniki ODIHR na temat obserwacji wyborów: www.osce.org/odihr/elections/handbooks

OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights

Ul. Miodowa 10
00-251 Warsaw
Poland

Office: +48 22 520 06 00
Fax: +48 22 520 06 05
office@odihr.pl

Follow OSCE

